

Ginfo

Amt für Gemeinden informiert • Uffizi da vischnancas infurmescha • Ufficio per i comuni informa

Nova gulivaziun da finanzas intrachantunala

Mez avust han las vischnancas survegñi las calculaziuns da la gulivaziun da las resursas (GRes) sco er da la gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas e da scola (GGG). I n'ha dà naginas surpraisas. Per il 1. da schaner 2016 vegn realisada la refurma da la GF. En il rom da las lavurs per il preventiv 2016 essas Vus gia As fatschentada resp. As fatschentà en moda cumplexsiva cun tala. Ensemen cun la refurma da la GF vegn er realisada ina nova concepziun per la surveglianza chantunala da las finanzas.

Cun il conclus dals 11 d'avust 2015 ha la regenza fixà ils pajaments resp. las grevezzas per la GRes sco er per la GGG per l'onn 2016. Il potenzial da resursas e l'index da resursas vegnan calculads annualmain sin basa da la media dals ultims 2 onns disponibels, inclusiv sin basa dals supplements che dateschan dals onns precedents. Tar las taglias èn ils onns 2012 e 2013 stads la basa per las calculaziuns, tar ils tschains d'aua ils onns 2013 e 2014. 75 vischnancas survegnan daners da la nova GRes, tut en tut 25 milliuns francs. Questas contribuziuns vegnan messas a disposiziun dal chantun e da 39 vischnancas finanzialmain fermas. Da la GGG survegnan 55 vischnancas totalmain 24 milliuns francs dal chantun. Decisivas per la repartiziun èn las lunghezzas da las vias, la surfatscha, la structura d'abitadi sco

er la quota procentuala da scolaras e scolars da la scola populara en proporziun cun il dumber total d'abitantas e d'abitants. Resguardada vegn en quest connex la fermezza da las resursas da las vischnancas. Dal volumen da la GGG vegnan pajads stgars 5 milliuns francs a vischnancas che han chargias spezialmain grondas pervia da la scola populara.

La nova gulivaziun da las grevezzas socialas (GGS) sco er la gulivaziun individuala d'inegualitads per grevezzas spezialas (GIG) na pon betg vegnir fixadas ordavant. Qua vegnan las vischnancas pertutgadas ad inoltrar al chantun lur dumondas da contribuziun correspudentas. Las dumondas per la GGS 2016 vegnan las vischnancas ad inoltrar pir la primavaira 2017. Dumondas per la GIG 2016 pon vegnir inoltradas da tut temp a partir da l'onn proxim.

Cun il preventiv 2016 vegn il cussegl grond a fixar definitivamain ils parameters per la GRes 2016 sco er il volumen total 2016 per la GGG e per la GIG.

En la brochura d'infurmaziun [link rumantsch] As avain nus mussà la primavaira 2015, tge midadas ch'èn da resguardar cun far il preventiv per l'onn 2016. Questa brochura ha prestà buns servetschs, sco quai ch'igl è vegni confermà da tuttas varts.

Bellas festas da Nadal ed in bun onn nov

Ediziun

2 / 2015

Cuntegn

- 02 Nova gulivaziun da finanzas intrachantunala
- 05 MAC2
- 06 Refurma da vischnancas, Refurma dal territori, Chantunet giuridic
- 07 En atgna chaussa, Comunicaziun da l'administraziun chantunala da taglia

Links

- www.zvm.ch
- www.htwchur.ch
- www.bvr.ch

Uffizi da vischnancas
Grabenstrasse 1
7001 Cuira

Tel. 081 257 23 91
www.afg.gr.ch
E-Mail: info@afg.gr.ch

Nova surveglianza da las finanzas

La surveglianza da l'uffizi da vischnancas sur da las finanzas da las vischnancas grischunas n'è betg nova. Percunter vegn reglada la concepziun da surveglianza da nov en in'ordinaziun davart la surveglianza da las finanzas da las vischnancas (OSFi; DG 175.100). Qua tras vegnan concretisads ils causals per las intervenziuns chantunalas dal dretg da surveglianza sco er las mesiras correspundentas. La OSFi entra en vigor il 1. da schaner 2016 ensemen cun la nova gulivaziun da finanzas.

I. Situaziun da partenza

La surveglianza vertenta da las finanzas tras il chantun, concretamain tras l'uffizi da vischnancas, pertutgava principalmain las vischnancas che profitavan da la gulivaziun da finanzas. L'obligaziun per tut las vischnancas d'inoltrar ils quints annuals approvads (incl. rapport da la cumissiun da gestiun) sco er la statistica da finanzas che l'uffizi da vischnancas fascheva sin basa da quests documents, permettevan bain da far indicaziuns posteriuras davart il stadi finanziel d'ina vischnanca. In caracter da surveglianza preventiv, sco quai ch'el è previs da nov en general, era pussaivel mo tar las vischnancas che profitavan da la gulivaziun da finanzas. Quellas stuevan inoltrar mintga onn in program d'investiziuns, per part revediva l'uffizi da vischnancas ils quints; l'activitad da cussegliaziun era per part intensiva.

Da nov èn tut las vischnancas cumpigliadas da la gulivaziun da finanzas – saja quai sco vischnancas che pajan u sco vischnancas che retschaivan. Ils ultims onns ha l'uffizi da vischnancas lura er sviluppa in instrumentari da surveglianza per tut las vischnancas; quel tegna quint da questa circumstanza, ma na cuntegna nagins tratgs intervenziunistics. D'ina vart pon tut las vischnancas profitar uschia d'ina activitad generala da cussegliaziun. Da l'autra vart redigia l'uffizi per mintga vischnanca in rapport da surveglianza da las finanzas sin fundament dals quints annuals. En il curs dal temp pon ins uschia mussar u almain stimar svilupps e tendenzas d'ina vischnanca.

Cuntrari a la gulivaziun dal basegn spezial d'enfin ussa n'enconuscha il nov sistem da la gulivaziun da finanzas plinavant nagina rait da segirezza finanziaria specifica, cun la quala pudessan vegnir mitigadas las consequenzas negativas d'in indebitament sproporziunà d'ina vischnanca. Resguardond ils principis renconuschids da la gestiun da las finanzas vali perquai d'identifitgar en l'avegnir anc meglier fauss svilupps resp. d'evitar tals uschenavant sco pussaivel e da far – sche necessari – a temp las correcturas necessarias. En emprima lingia èn las vischnancas sezzas responsablas per lur finanzas.

Schebain che la nova gulivaziun da finanzas augmenta l'atgna responsabladad da las vischnancas e rinforza lur autonomia, exista in grond interess public ch'i dettia ina surveglianza chantunala efficazia da las finanzas, la quala po – en cas da basegn – cusseglia e sustegnair las autoritads communalas u intervegnir conform a la situaziun en cas inevitabels.

II. Novas regulaziuns

La surveglianza duai facticamain esser concepida en il senn d'in sistem da diagnosa tempriva u da preavertiment. Tras sia concepziun duai la surveglianza da las finanzas gidar ad evitar discordanzas futuras tar las finanzas cun agid da mesiras preventivas. Plinavant na sto la surveglianza da las finanzas betg mo tegnair quint da la nova gulivaziun da finanzas, mabain er da las differentas structures communalas che sa midan d'in cuntin. Da resguardar èn er las cleras responsabladads areguard las obligaziuns da las vischnancas (cf. l'ultima giada la resposta da la regenza a la dumonda da la fraenziun da la PCD, conclus da la regenza dals 21 da zercladur 2011, prot. nr. 552).

Avant che la regenza fixescha en in rom formalisà l'intensitad da surveglianza da l'uffizi da vischnancas, dastgassan preceder en la gronda part dals cas discurs ed agids da vart da l'uffizi da vischnancas. Ina classificaziun en in dals stgalims d'intervenziun n'ha pia betg lieu nuns-petgadain. Plitgusch vegn l'uffizi incità – pervia dal caracter preventiv da la nova surveglianza da las finanzas – da tschertgar pli savens il contact cun

las vischnancas. Uschia ha l'activitad da cussegliaziun da l'uffizi da vischnancas in caracter preventiv. Questa activitad duai gidar ad evitar intervenziuns dal dretg da surveglianza. La valur da las visitas da controlla periodicas è en emprima lingia quella da stgaffir chapientscha vicendaivla e confidenza, da barat tar infurmaziuns, da far propostas a la vischnanca e da dar impuls per meglieraziuns. Las visitas da controlla mantegnian l'attenziun da las vischnancas ed animeschan da controllar sasezzas. En questa fasa ha l'uffizi pia ina incumbensa d'infurmaziun, da cussegliaziun e da sustegn. Las enconuschientschas che resultan da quests contacts sco er da las evaluaziuns dals quints annuals, ch'èn vinavant impurtantas, vegnan lura integradas en il rapport da surveglianza da las finanzas ch'è da princip intern. Sin lur dumonda vegn quest rapport tramess e declerà a la suprastanza e/u a la cumissiun da gestiun.

Sch'i sa mussa ch'ils causals tenor l'art. 97a LV, numnadain

- che l'**indebitament** ha cuntanschi ina dimensiun critica u va en direenziun d'ina tala
- ch'i vegn cumprovà in **deficit da bilantscha** u sch'in tal sto vegnir temì pervia da la tendenza negativa tar l'atgna finanziaziun
- ch'ils **principis da la gestiun da las finanzas** e da la contabilitad vegnan **violads** considerablmain

succedan evidentamain u presuntivamain u sch'i èn avant maun auters causals che portan evidentamain u presuntivamain in dischequilibrer finanziel a la vischnanca (art. 9 OSFi), sclerescha l'uffizi da vischnancas la situaziun finanziaria, uschenavant ch'ils problems na pon betg vegnir schliads autramain. Il scleriment da la situaziun finanziaria – che n'è betg accessibel publicamain – exprima, sche ed en tge dimensiun ch'ils causals tenor l'artitgel 97a LV èn ademplids e tge mesiras che la vischnanca vul prender per restabilir l'equiliber finanziel (art. 9 al. 1 e 2 OSFi).

Il scleriment da la situaziun finanziaria s'occupa detagliadamain cun las relazi-

uns finanzialas en la vischnanca. El po er vegnir a la conclusiun che i n'exista nagin basegn d'agir, perquai che infurmaziuns essenzialas n'eran betg enconuschentas. En quest cas sto il post da surveglianza motivar la renunzia ad ulteriuras mesiras, ed el sto er motivar il cas, nua ch'el è da l'avis ch'in dals causals tenor l'art. 97a LV saja adempli, cunquai che quai è la basa per suttametter la communitad survegliada ad in dals trais stgalims d'intervenziun.

En il rom dal scleriment da la situaziun finanziaria supplitgescha l'uffizi la vischnanca d'examinar e da proponer mesiras liantas per sanar las finanzas. Las propostas vegnan integradas en il scleriment da la situaziun finanziaria. A maun d'in plan da mesiras concretas sto la vischnanca mussar, co ch'ella vul sanar las finanzas communalas entaifer in tschert termin. En il center stattan mesiras per limitar las expensas resp. per augmentar las entradas. Plinavant pon mesiras per augmentar l'effizienz eventualmain gidar a chattar in equiliber da las finanzas.

Ils andaments ed ils instruments da las novas regulaziuns da surveglianza da las finanzas sa laschan preschentar schematicamain a maun dal suandant model da stgalims:

na corresponda betg als princips da valitaziun generalmain valaivels, ed ella vegn messa en proporziun cun il potenzial da resursas tenor l'ultima calculaziun disponibla da la gulivaziun da finanzas ed auzada u sbassada conform a l'index da resursas.

La premissa per ina mesira pussaivla è medemamain ademplida, sche:

- a) ela valor critica vegniss cuntanschida entaifer 1 onn cun extrapolare la rata da creschientscha dals ultims 2 onns;
- b) expensas planisadas u renunzias d'entradas laschan augmentar l'indebitament net sin la valor critica.

2. Deficit da bilantscha (art. 11 OSFi):

Sch'i vegn cumprovà in deficit da bilantscha, po la regenza suttametter ina vischnanca ad in stgalim d'intervenziun en il senn da l'artitgel 97b da la lescha da vischnancas sin basa d'in scleriment da la situaziun finanziaria. La valor vegn rectificada, uschenavant ch'ella na corresponda betg als princips da valitaziun generalmain valaivels.

e dal rendaqint, po la regenza suttametter ina vischnanca ad in stgalim d'intervenziun en il senn da l'artitgel 97b da la lescha da vischnancas sin basa d'in scleriment da la situaziun finanziaria.

Als princips da la gestiun da las finanzas e dal rendaqint vegni cuntrafatg considerablmain, sch'els na vegnan – da maniera evidenta e massiva – betg observads u betg observads suffizientamain.

Sin basa dal resultat d'in scleriment da la situaziun finanziaria po la regenza suttametter ina vischnanca, ina vischnanca burgaisa, ina regiun u ina corporaziun da vischnancas ad ina surveglianza speziala da las finanzas. La subordinaziun ha lieu sin trais differents stgalims d'intervenziun (vesair art. 13 ss. OSFi):

a) cussegliaziun ed assistenza

b) assistenza cun competenzas d'intervenziun pli vastas, inclusiv l'approvaziun da conclus d'ina impurtanza finanziaria pli gronda

c) curatella

Stgalim d'intervenziun 1 "cussegliaziun ed assistenza"

A. Regulaziun legala

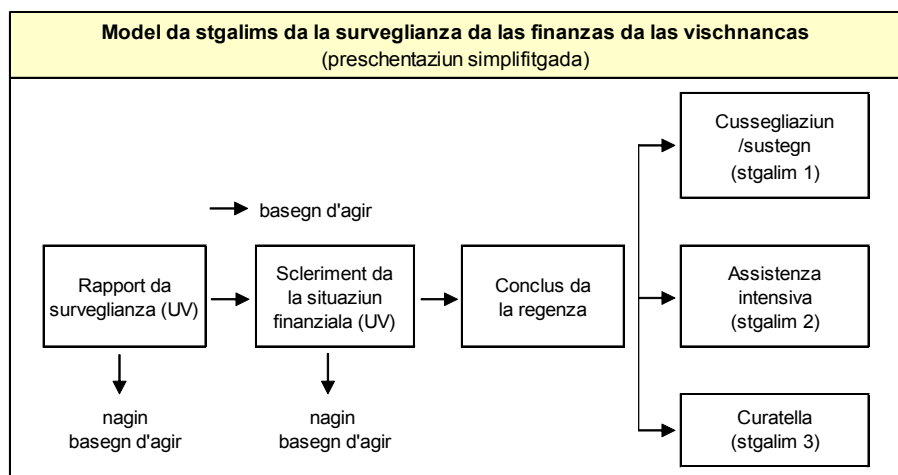
Art. 13 OSFi

¹ En il rom da l'emprim stgalim d'intervenziun cusseglia l'uffizi la vischnanca en spezial tar la gestiun da las finanzas e tar il rendaqint sco er tar decisziuns d'investiziun.

² Sin ordinaziun da la regenza po l'uffizi vegnir incaricà cun la revisiun da quints ed intensivar la surveglianza da las activitads da la suprastanza e da la cumissiun da gestiun.

B. Explicaziuns

Al. 1: En l'incarica da cussegliaziun e d'assistenza (emprim stgalim tenor l'art. 97b al. 2 lit. a LV) fixescha la regenza, tge documents da controlla supplementars che las vischnancas pertutgadas ston metter a disposiziun, ed ordinescha scleriments al lieu. Oravant tut ha questa incumbensa però ina funcziun da sustegn en quel

Causals per ina intervenziun da la regenza:

1. Indebitament (art. 10 OSFi):

Sch'i vegn surpassà in indebitament net relativ da 5000 francs per abitanta u abitante, po la regenza suttametter ina vischnanca ad in stgalim d'intervenziun en il senn da l'artitgel 97b da la lescha da vischnancas sin basa d'in scleriment da la situaziun finanziaria. La valor vegn rectificada, uschenavant ch'ella

La premissa per ina mesira pussaivla è medemamain ademplida, sch'i vegniss presumtivamain cumprovà in deficit da bilantscha entaifer 1 onn cun extrapolare il svilup dals ultims 2 onns.

3. Inobservanza dals princips da la gestiun da las finanzas e dal rendaqint (art. 12 OSFi):

Sch'i vegn cuntrafatg considerablmain als princips da la gestiun da las finanzas

senn che la vischnanca ch'è attribuida a quest stgalim vegn cussegliaa ed accompagnaada dal post da surveglianza en sias decisiuns ch'èn relevantas per las finanzas, q.v.d. p.ex. en la dumonda, sch'ils principals da la gestiun da las finanzas e da la budgetaziun tenor l'art. 5 LFC vegnan observads. Er sustegna il post da surveglianza la vischnanca p.ex. cun far il plan da finanzas. En quest senn vegn intensivada la prevenziun che vegn gia oz pratigada e che ha ina gronda impurtanza (per ils meds finansials impundids per quest intent vesair la missiva 2005-2006, p. 1063 s.).

Al. 2: Sch'i daventa necessari, po la regenza restrenscher vinavant la libertad d'agir da las autoritads communalas. Sin fundament dal princip da commensurabladad duai quai esser il cas mo, sche la finamira d'avair finanzas equilibradas po presuntivamain vegnir cuntanschida cun questa mesira e sch'i po vegnir evità tras quai in augment dal stgalim d'intervenziun. Ina surveglianza intensivada da la suprastanza communal e da la cumissiun da gestiun po p.ex. vegnir fatga uschia, che las decisiuns relevantas per las expensas ston vegnir motivadas pli detagliadamain.

C. Pratica

Vischnanca:

- consegnar **documents** (documents da projects, glistas da tractandas, protocols u documents sumegliants)
- dar **scleriments**

Uffizi da vischnancas:

- **cussegljar** en quai che pertutga la **gestiun da las finanzas** ed il **renda quint** sco er **decisiuns d'investiziun**
- **cussegljar** cun far il **preventiv** e la **planisaziun da las finanzas**
- **survegljar** pli intensivamain las activitads da la **suprastanza** e da la **cumissiun da gestiun**, eventualmain reveder il quint
- sa participar a sesidas da la suprastanza/radunanzas communalas

Stgalim d'intervenziun 2 "assistenza cun cumpetenzas d'intervenziun pli vastas"

A. Regulaziun legala

Art. 14 OSFi:

¹ *En il rom dal segund stgalim d'intervenziun sto la vischnanca suttametter a l'approvaziun da l'uffizi in preventiv cun in quint economic equilibrà sco er ina planisaziun da las investiziuns e da las finanzas che sa restrenscha al necessari. L'uffizi po ordinar mesiras e relaschar directivas che faciliteschan la finamira da sanar las finanzas.*

² *Conclus d'ina impurtanza finanziaria pli gronda èn tals che chaschunan expensas betg budgetadas da passa 10 000 francs. Tals conclus ston vegnir approvads da l'uffizi.*

³ *Sco conclus valan plinavant tut las mesiras e tut ils acts giuridics che chaschunan expensas correspudentas, uschia per exempel il relasch e la midada da leschas e d'ordinaziuns communalas, la conclusiun da contracts, la participaziun a federaziuns ed ad organizaziuns cun ina participaziun permanenta als custs u l'excortporaziun d'incumbensas communalas.*

⁴ *Sche las directivas na vegnan betg observadas u sche las mesiras ordinadas n'han nagin u memia pauc effect, po la regenza disponer execuziuns d'uffizi. En spezial po ella fixar ils pes da taglia e las tariffas da taxas.*

B. Explicaziuns

Al. 1: Cuntrari al stgalim d'intervenziun 1 (art. 13) vegnan pretendidas da la vischnanca sin quest stgalim d'intervenziun obligaziuns d'agir ch'èn cleramain controllablas, tranter auter en furma d'in preventiv equilibrà. Tant quel sco er il plan da finanzas che la vischnanca sto far ston vegnir approvads dal post da surveglianza. Quai pretenda dal post da surveglianza enconuschientschas detagliadas da las relaziuns communalas specificas.

Al. 2: Tenor l'art. 6 al. 3 DERTLGF vertent (DG 730.220) dovran las vischnancas che han il dretg d'ina golvaziun dal basegn spezial il consentiment da l'uffizi da vischnancas per expensas da passa 10 000 francs. I sa mussa sco cunvegnent da s'orientar vi da quest import d'expensas en connex cun

"conclus d'ina impurtanza finanziaria pli gronda" tenor l'art. 97b al. 2 lit. b LV.

Al. 3: A l'obligaziun d'approvaziun duain vegnir suttamessas tut las fatschentas ch'èn colliadas – segiramain resp. previsiblmain u presuntivamain – cun expensas d'in import correspudent. Gist tar quellas han las vischnancas in'obligaziun speziala d'infurmar il post da surveglianza.

Al. 4: Per pudair far valair sias mesiras en moda efficazia e persistente stattan a disposiziun a la regenza pussaivladads da sancziun correspudentas.

C. Pratica

Tut las mesiras tenor il stgalim 1 plus:

Vischnanca:

- inoltrar in **preventiv** cun in quint economic equilibrà sco er ina **planisaziun da las finanzas e da las investiziuns** che sa restrenscha al necessari per l'approvaziun
- inoltrar expensas betg budgetadas da passa 10 000 francs per l'approvaziun
- **obligaziun d'infurmaziun**

Uffizi da vischnancas/regenza:

- dar **directivas, mesiras** (cooperaziun/approvaziun dal preventiv e dal plan da finanzas)
- **approvar** mesiras ed acts giuridics d'ina impurtanza finanziaria pli gronda (> 10 000 francs); **dretg da veto**
- fixar **execuziuns d'uffizi**, pes da taglia e tariffas da taxas (regenza)

Stgalim d'intervenziun 3 "curatella"

A. Regulaziun legala

Art. 15 OSFi

¹ *Sche las mesiras en il rom dal segund stgalim d'intervenziun n'han nagin success u sche las ordinaziuns da la regenza na vegnan betg observadas, vegn la vischnanca pertutgada messa sut curatella.*

² *L'artitgel 98 da la lescha da vischnancas vegn applitgà conform al senn.*

B. Explicaziuns

Al. 1: Cun prolongar la curatella stat a disposiziun a la regenza il med il pli efficaci dal sector tenor il dretg da surveglianza (cf. art. 98 LV), e pia er en il sector da la surveglianza da las finanzas. La decleraziun da curatella po vegnir pronunziada mo lura en il senn d'ina ultima ratio, sche tut las mesiras main severas èn stadas vanas e sch'ina ulteriura surveglianza s'impona sco stringentamain necessaria per sanar las finanzas.

Al. 2: Cun renviar a l'art. 98 LV vegni exprimi che la curatella po p.ex. er sa restrenscher a l'administraziun da las finanzas communalas (art. 98 al. 2 LV). Ma quai na signifitga betg che la libertad d'agir resta limitada a la "administraziun" pli stretga, mabain cumpiglia p.ex. er ch'ils conclus d'expensas en il champ da cumpetenza da la radunanza communal u dal parlament communal èn exclus.

III. Surveglianza da las finanzas versus autonomia finanziaria

La suveranità finanziaria da la vischnanca è in element essenzial da l'autonomia communal (cf. art. 65 al. 2 CC). La vischnanca regla da princip sezza sias finanzas. La cuntrapart da l'autonomia communal è la surveglianza dal chantun, a la quala èn sutmessas las vischnancas sco instituziuns dal dretg chantunal e da l'organisaziun chantunala (cf. art. 67 CC ed art. 95 ss. LV). L'autonomia communal e la surveglianza da las vischnancas sa chattan pia en in tschert champ da tensiun.

Il princip ch'è collià cun l'autonomia communal, che las vischnancas han ina libertad d'agir uschè vasta sco pussaivel per ademplir lur incumbensas, sto vegnir observà er en connex cun la surveglianza tras il chantun. Correspudentamain sto il chantun ademplir sia surveglianza mo en moda moderada ed en il senn dal princip da subsidiarità. L'atgna responsabladad da la vischnanca en il sector da las finanzas vegn pia er exprimida en la nova ordinaziun davart la surveglianza da las finanzas da las vischnancas, tras quai che en emprima lingia las vischnancas ston procurar per bunas relaziuns da lur finanzas communalas (cf. art. 2 OSFi).

La surveglianza da las vischnancas tras il chantun s'exprima logicamain en il sector da las finanzas da las vischnancas. Ma ella sa giustificgescha tras il fatg ch'ella serva betg sco ultim er a proteger la vischnanca sezza e sias abitantas ed abitants, en quel senn ch'ella protegia cunter irregularitads, cunter abus da pussanza e cunter nauscha administraziun (cf. DTF 2C.4/2000 en chaussas Leukerbad). Da concepì l'autonomia communal e pia er l'autonomia finanziaria cumpeta al chantun. Quel definescha pia las limitas che la vischnanca sto observar envers l'administraziun da finanzas resp. fixescha las mesiras, sch'ina vischnanca è periclitada da vegnir en ina crisa finanziaria u sa chatta gia en ina tala. Tut en tut survegnan las vischnancas tant il sustegn sco er la surveglianza dal chantun per gestì lur finanzas. Punctuà stoi vegnir che l'autonomia finanziaria da la vischnanca na vegn dentant betg restrenschida pir cun la suttemetter ad in dals trais stgalims d'intervenziun (art. 13 fin 15 OSFi). L'actività da surveglianza dal chantun sur da las vischnancas en il sector da las finanzas, e pia ina restricziun da lur autonomia finanziaria, cumenza gia cun las mesiras tenor ils art. 6 ss. OSFi.

Cun l'ordinaziun davart la surveglianza da las finanzas da las vischnancas che sa basa sin ils art. 97, 97a e 97b LV ademplescha il chantun sia obligaziun da surveglianza en il senn d'in sistem da diagnosa tempriva particularmain cun meds preventivs. Las mesiras tenor ils art. 6 ss. sco er quellas che sa basan sin il stgalim d'intervenziun 1 (art. 13 OSFi; vesair qua survart) han cunzunt la finamira da sustegnair e da cussegljar la vischnanca en sias mesiras e decisiuns areguard il dretg da finanzas. Las intervenziuns tenor il stgalim d'intervenziun 2 (art. 14 OSFi; vesair qua survart) na cuntengnan betg mo meds preventivs, mabain er tals da natira repressiva. P.ex. pon vegnir relaschadas directives, exister resalvas d'approvaziun u fatgas execuziuns d'uffizi. La curatella tenor il stgalim d'intervenziun 3 (art. 15 OSFi) ha la finala logicamain ed exclusivamain in caracter repressiv.

Tut en tut poi vegnir constatà che la nova ordinaziun davart la surveglianza da las finanzas da las vischnancas regla la concepziun da surveglianza cleramain sin plaun legislativ e concretisescha las obligaziuns d'agir da las vischnancas

e dal chantun, senza restrenscher l'autonomia finanziaria da las vischnancas. En il senn da la prevenziun duain las vischnancas vegnir protegidas effizientamain e persistentamain cunter fauss svilups. Vischnancas sut ina surveglianza da las finanzas speziala duain puspè pudair bandunar quest stadi uschè svelto sco pussaivel, e quai cun agid da mesiras adequatas. Nus essan persuadids che las novas reglas satisfan a questas pretensiuns.

MCA2

Ulteriuras vischnancas midan

Nov vischnancas vegnan a reglar lur finanzas cun il MAC2 per l'onn 2016. Tranter quellas las vischnancas fusiunadas Claustra-Serneus, Sursaissa Mundaun e Surses. Uschia vegn il MAC2 gia applitgà en circa in quart da las vischnancas grischunas.

Nus engraziain per lur engaschament e giavischain a las vischnancas buna reussida!

Las vischnancas che s'occupan da l'introducziun dal MAC2 veglian sa metter en colliaziun cun nus a temp, per che nus possian inditgar las pussaivladads da sustegn e las differentas purschidas da scolaziun ch'èn avant maun. Impurtant èsi che las vischnancas observan il **plan dals contos grischun** prescrit, damai che quel è collià directamain cun la statistica da finanzas.

Vus pudais gugent As drizzar da tut temp a Voss cussegljader da vischnancas/ revisur da l'uffizi da vischnancas u al manader dal project (Daniel Wüst, manader da contabilitad, 081 257 23 83, daniel.wuest@afg.gr.ch). Sin nossa pagina d'internet chattais Vus numerus documents utils e recumandaziuns praticas. La rubrica "Documentaziun -> Finanzas e contabilitad" vegn actualisada e cumpletta permanentamain.

Refurma da vischnancas

Las suandantas fusiuns entran en vigor per l'onn 2016:

	Claustra-Serneus (3871)	or da:	Claustra-Serneus (3871) e Saas (3883)
		President communal:	Kurt Steck
		Adressa:	Vischnanca da Claustra-Serneus Rathausgasse 2 7250 Claustra
		Contact:	info@klosters-serneus.ch www.klosters-serneus.ch Tel. 081 423 36 00 / fax 081 423 36 09
	Luzein (3891)	or da:	Luzein (3891) e St. Antönien (3893)
		President communal:	Christian Kasper-Niggli
		Adressa:	Vischnanca da Luzein Rathausgasse 61 7242 Luzein
		Contact:	gemeinde@luzein.ch www.luzein.ch Tel. 081 332 12 27 / fax 081 332 41 76
	Sursaiassa Mundaun (3988)	or da:	Sursaiassa (3612) e Mundaun (3617)
		President communal:	Ernst Sax
		Adressa:	Vischnanca da Sursaiassa Mundaun Vorstadt 26 7134 Sursaiassa
		Contact:	gemeinde@obersaxen.gr.ch www.gemeinde-obersaxen.ch Tel. 081 920 50 80 / fax 081 920 50 81
	Surses (3543)	or da:	Beiva (3531), Cunter (3532), Murmarera (3533), Mulegnis (3534), Riom-Parsonz (3536), Salouf (3538), Savognin (3539), Sour (3540) e Tinizong-Rona (3541)
		President communal:	Leo Thomann
		Adressa:	Vischnanca da Surses Veia Cantunala 87 7453 Tinizong
		Contact:	info@surses.ch www.surses.ch Tel. 081 659 11 60 / fax --

Ils documents actualisads davart ils projects da fusiun currents, concludids e realisads chattais Vus sin nossa pagina d'internet: [www.afg.gr.ch/RM/Temas/projects/Refurma da vischnancas](http://www.afg.gr.ch/RM/Temas/projects/Refurma%20da%20vischnancas). Per dumondas e per infurmaziuns As drizzai per plaschair a: Simon Theus, manader da projects, 081 257 23 87, simon.theus@afg.gr.ch.

Refurma dal territori

La realisaziun stat curt avant sia finiziun

Ils statuts da las 11 regiuns èn tuts vegnids inoltrads ad ura al chantun per

l'approvaziun. La cooperaziun da las regiuns e dal chantun per realisar la refurma dal territori po vegnir validada sco fitg constructiva e cunvegnetta. Per quai meritan las persunas responsablas

in grond grazia fitg. In zic stentusa e difficila è stada la realisaziun en la regiun Moesa. Lo è gia vegni mess en dumonda il proceder da votar davart ils statuts. Quai ha bloccà las persunas responsablas en lur stentas da realisar la refurma.

La gronda part da las regiuns ha l'intenziun da pudair schliar la corporaziun regionala per la fin da l'onn 2015. Ils ultims organs da la corporaziun regionala respectiva èn responsabels per ina schliaziun cun quità. Cur che la schliaziun è terminada, sto quai vegnir communitgà a la regenza. Sco organ da surveglianza sto la regenza pudair controllar resp. avair enconuschientscha, sche questa incumbensa è er vegnida liquidada tar tut las corporaziuns regionalas. Il "Fegl d'infurmaziun per realisar la refurma dal territori" cuntogna indicaziuns, co che pretensiuns ed obligaziuns da las corporaziuns regionalas ston vegnir annulladas (p. 8). Las incumbensas principalas dals organs cumpetents èn la retrocessiun da las incumbensas a las vischnancas, la liquefacziun d'ina eventuala facultad, l'utilisaziun da las activas ed il pajament da debits per pudair reparter alura in eventual surpli da liquefacziun resp. da debits a las anteriuras vischnancas commembras.

Chantunet giuridic

Prender recusaziun en la radunanza communal

L'art. 23 da la lescha da vischnanca (LV) na prevesa naginas prescripziuns da recusaziun per persunas che prendan part a radunanzas communalas (ed er a radunanzas da burgais) (cf. missiva 2005-2006, p. 1030). En connex cun differentas infurmaziuns da vart da l'uffizi da vischnancas è vegni fatg valair il puntg da vista che disposiziuns costituzionalas communalas, che designeschan las persunas, che prendan part a radunanzas communalas, sco obligadas da prender recusaziun, na correspundian betg pli a l'art. 23 LV e na sajan perquai betg admessas.

En la decisiun dals 6 da matg 2015 concernent ina radunanza da burgais aveva la dretgira administrativa la pussaivladad da prender posiziun

davart la relaziun da l'art. 23 LV envers talas disposiziuns communalas q.v.d. sche la disposiziun chantunala ha la precedenza envers la regulaziun communal u sch'ella fixescha mo in standard minimal che dastga vegnir rendì pli sever en il dretg communal. La dretgira administrativa è da l'opiniun che l'art. 23 LV n'haja en quel senn nagin caracter stringent, perquai che l'omission da motivs da recusaziun tar radunanzas communalas en la versiun actualmain vertenta – cuntrari a la versiun da pli baud precedent a l'onn 2006 – na signifitgia betg che la communitad na dastgia betg tuttina prevair (vinavant) tals motivs. Cas cuntrari stuess quai resortir dal text da lescha sco tal. Cun la revisiun da la lescha saja mo vegnida abolida l'obligaziun da prender recusaziun tar radunanzas communalas, in scumond da recusaziun na saja dentant betg vegnì statuì explicitamain. Il motiv per abolir l'obligaziun da prender recusaziun saja stà quel ch'i saja mintgamai stà difficil per la vischnanca da sclerir en la pratica, sch'in motiv da recusaziun saja avant maun u betg en il cas singul. Quai importia cleramain in levgiament a favur da las vischnancas e da corporaziuns da dretg public sumegliantas, dentant senza las scumandar il medem mument da resguardar (vinavant) atgnas regulaziuns. Per questa optica pledia er ch'i na saja – cun la revisiun en dumonda – vegnì fixà nagin termin en las disposiziuns transitoricas per las communitads pertutgadas per far adattaziuns correspondentas. La sentenza da la dretgira administrativa ha survegnì vigur legala. Perquai vala: Las disposiziuns communalas pertutgant la recusaziun han la precedenza envers la disposiziun generala (d'agid) tenor l'art. 23 LV. Quai vul dir ch'il dretg costituziunal communal u che leschas communalas pon da princip avair la precedenza envers il dretg chantunal general, uschè ditg che questas disposiziuns communalas èn unicamain pli severas e pli precisas che quellas dal dretg chantunal ch'è da princip superiur ed uschè ditg ch'ellas na cuntradin però betg a las disposiziuns generalas dal chantun u da la confederaziun e permettan uschia ina interpretaziun confurma al dretg da las disposiziuns costituziunals, statutaras e legalas ch'il legislatur communal ha relaschà correctamain (DDA V 14 2). Correspundentamain adattain nus nossa pratica d'infurmaziun!

En atgna chaussa

Avant circa in mais avain nus stuì prender cumià da noss collavuratur da blers onns, Max Poltéra. Sco cusseglader da vischnancas/revisur e sco schefrevisur/adjunct durant ils onns 1996 fin 2009 ha Max Poltéra prestà ina lavur impurtanta per l'uffizi e per las vischnancas grischunas. El è mort ils 12 da november en ses 64. onn da vegliadetgna en consequenza d'ina malsogna ch'el ha supportà cun gronda pazienza. Nus tegnain Max en engraziaivla memoria sco spezialist cumprovà e sco collega da lavur ch'era adina da buna luna.

L'attribuziun da las vischnancas avain nus reglà per part da nov: A partir dal 1. da schaner 2016 vegnan las vischnancas da la regiun Engiadina bassa/Val Müstair tgiradas da Giachen Caduff, las vischnancas da l'Engiadina ota da Gianni Terlizzi. Ulteriuras modificaziuns èn vegnidas fatgas per tegnair quint da la differenta chargia da lavur (intensità da la tgira). A partir dal mars 2016 vegn noss team engrondì d'in giurist administrativ. Nus vegnin gugent a preschentar a Vus il nov collavuratur en la proxima ediziun da la Ginfo.

Communicaziun da l'administraziun chantunala da taglia:

Clausula d'index en la lescha da taglia

Per evitar la progressiun freida èn indexads ils imports fixads en francs en la lescha da taglia, q.v.d. ch'els vegnan adattads a la chareschia (art. 4 lescha da taglia). Questa regulaziun vala er per las taglias communalas, sche la lescha communal da taglia na prevesa betg ina regulaziun divergenta. Per l'onn fiscal 2015 vala il stadi da l'index da 103 puncts.

Tenor la clera regulaziun en la lescha sto il stadi da l'index vegnir controllà mintga onn. Sch'el divergescha la fin da fanadur da l'onn n per 3 % u per dapli dal stadi a la fin da december 2005 (= 100 puncts), vegn el curregi per l'onn fiscal n+1. Per la fin da fanadur 2015 ha il stadi da l'index importà 101,8 %. Perquai na vegn fatga nagina adattaziun a la chareschia per l'onn fiscal 2016 ed il stadi da l'index vegn remess a 100 puncts. En quest connex sa tracti d'ina dumonda da l'applicaziun dal dretg; ina decisiun politica n'è betg necessaria.

La midada dal stadi da l'index a 100 puncts chaschuna reducziuns pli bassas e tariffas pli autas. La consequenza da quai è in pitschen augment da la taglia. Per il chantun vegnì fatg quint cun entradas supplementaras en l'import da 14 milliuns francs, oravant tut da la taglia sin las entradas e da la taglia sin la facultad; quai è circa 3 % da las taglias sin las entradas e da las taglias sin la facultad. Per il chantun resultan questas entradas supplementaras per gronda part l'onn da gestiun 2017. Vischnancas che cudescheschan las facturaziuns provisoricas 2016 gia per l'onn da gestiun 2016, pon far quint cun entradas supplementaras en la dimensiun dad 1,5 %, perquai ch'i vegnan resguardadas en il quint provisoric mo l'adattaziun da las tariffas e betg er las reducziuns.